

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-yil 5-son

VOLUME 5 / ISSUE 5 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.5.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Ushbu jurnalda bayon etilgan natijalar, xulosalar, talqinlar ularning mualliflariga tegishli bo‘lib, Toshkent davlat yuridik universiteti g‘oyasi va qarashlarini aks ettirmaydi.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Sharipov, Y. Yarmolik, E. Mustafayev,
K. Abduvaliyeva, Y. Mahmudov,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnoma

№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2025-yil 27-oktabrda
bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 15,1
Adadi: 100. Buyurtma: № 181.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

BOSH MUHARRIR

B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy boshqarmasi boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

MAS‘UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasini mudiri, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

J. Blum – Amerika Qo‘shma Shtatlarining Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (AQSh)

M. Vishovatiy – Polshaning Gdansk universiteti professori (Polsha)

M. Hayat – Muhammadiyah Malang universiteti o‘qituvchisi (Indoneziya)

A. Hoshimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Yoshlar masalalari va ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

A. Yakubov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro hamkorlik va uzluksiz ta’lim bo‘yicha prorektor, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi kafedrasini professori, yuridik fanlar doktori

X. Xayitov – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati, yuridik fanlar doktori, professor

S. Yusupov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma’muriy va moliya huquqi kafedrasini mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

E. Egamberdiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

Sh. Ismoilov – Toshkent davlat yuridik universiteti Mehnat huquq kafedrasini mudiri, yuridik fanlar doktori, dotsent

G. Uzakova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi kafedrasini professori, yuridik fanlar doktori

G. Yo‘ldasheva – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari kafedrasini professori, yuridik fanlar doktori

A. Yo‘ldoshev – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar doktori

R. Altiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish kafedrasini professori v.b., yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish kafedrasini dotsenti v.b., yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

S. Oripov – Toshkent davlat agrar universiteti Huquqshunoslik kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

F. Hamdamova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Xalqaro huquq va ommaviy huquq fanlari kafedrasini dotsenti v.b., yuridik fanlar doktori

D. So‘fiyeva – TDYU Davlat va huquq nazariyasi kafedrasini katta o‘qituvchisi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

R. Kuchkarov – TDYU Umumta’lim fanlar va madaniyat kafedrasini dotsenti v.b., filologiya fanlari nomzodi

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Результаты, выводы и интерпретации, изложенные в данном журнале, принадлежат исключительно их авторам и не отражают идей и взглядов Ташкентского государственного юридического университета.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Э. Шарипов, Е. Ярмолик, Э. Мустафаев, К. Абдувалиева, Й. Махмудов, М. Шаринова, Ш. Бекназарова

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1387

Свидетельство

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
27.10.2025.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 15,1. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 181.

Отпечатано в типографии Ташкентского государственного юридического университета.

100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – доктор юридических наук, профессор, проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – доктор философии по юридическим наукам, доцент, начальник управления по науке Ташкентского государственного юридического университета

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – доктор философии по филологическим наукам, доцент, заведующий кафедрой узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – профессор юридической школы Бостонского колледжа (Бостон, США), доктор юридических наук

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

М. Хаят – преподаватель Университета Мухаммадия Маланг (Индонезия)

А. Хошимхонов – первый проректор по делам молодёжи и духовно-просветительской работе Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

А. Якубов – проректор по международным связям и дополнительному образованию Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

М. Ахмедшаева – профессор кафедры теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Х. Хайитов – депутат Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

С. Юсупов – заведующий кафедрой административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Э. Эгамбердиев – доцент кафедры гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии (PhD) по юридическим наукам

Ш. Исмоилов – заведующий кафедрой трудового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Г. Узакова – профессор кафедры экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Г. Юлдашева – профессор кафедры международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Юлдашев – доцент кафедры конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Р. Алтиев – и.о. профессора кафедры уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии (PhD) по юридическим наукам

М. Курбанов – и.о. профессора кафедры уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии (PhD) по юридическим наукам

С. Орипов – доцент кафедры права Ташкентского государственного аграрного университета, доктор философии (PhD) по юридическим наукам

Ф. Хамдамова – и.о. доцента кафедры международного и публичного права Университета мировой экономики и дипломатии, доктор юридических наук

Д. Суфиева – старший преподаватель кафедры теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии (PhD) по юридическим наукам

Р. Кучкаров – доцент кафедры общеобразовательных дисциплин и культуры Ташкентского государственного юридического университета, кандидат филологических наук

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan.

The results, conclusions, and interpretations presented in this journal belong to their authors and do not reflect the ideas and views of the Tashkent State University of Law.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

E. Sharipov, E. Yarmolik, E. Mustafaev,
K. Abduvalieva, Y. Makhmudov,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Proofreader:

M. Tursunov

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Editorial office address::

100047. Tashkent city,
Sayilgokh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 27.10.2025.

Paper size: A4. Cond.p.f: 15,1.

Units: 100. Order: № 181.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITOR-IN-CHIEF

B. Khodjaev – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Head of the Scientific Department at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovatiy – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

M. Hayat – Lecturer of the University of Muhammadiyah Malang (Indonesia)

A. Khoshimkhonov – First Deputy Rector for Youth Affairs and Spiritual and Educational Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

A. Yakubov – Deputy Rector for International Relations and Further Education of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

M. Akhmedshaeva – Professor of the Department of Theory of State and Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Kh. Khayitov – Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

S. Yusupov – Head of the Department of Administrative and Financial Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

E. Egamberdiev – Associate Professor of the Department of Civil Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

Sh. Ismoilov – Head of the Department of Labor Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

G. Uzakova – Professor of the Department of Environmental Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Law

G. Yuldasheva – Professor of the Department of International Law and Human Rights at Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Yuldoshev – Associate Professor of the Department of Constitutional Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Law

R. Altiev – Acting Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

M. Kurbanov – Acting Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

S. Oripov – Associate Professor of the Department of Law at Tashkent State Agrarian University, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

F. Hamdamova – Acting Associate Professor of the Department of International Law and Public Law at the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law

D. Sufiyeva – Senior Lecturer of the Department of Theory of State and Law at Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

R. Kuchkarov – Associate Professor of the Department of General Sciences and Culture at Tashkent State University of Law, Candidate of Philological Sciences

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

11 XAYDAROVA MARJONA OLIM QIZI

“Davlat huquqiy siyosati transformatsiyasi” tushunchasi tahlili

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

20 SAFAROV DJAXONGIR ISMOILOVICH

Yangi O'zbekiston parlamenti: zamonaviy holati va kelajak istiqbollari

34 YOQUBOVA UMIDAXON MA'SUDJON QIZI

Pediatrik dori vositalarining xavfsizligini ta'minlashda tizimli chora-tadbirlar: huquqiy jihatlar va xalqaro amaliyot

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

43 XURSANOV RUSTAM XOLMURADOVICH, ABDALIMOVA DARYA ODILOVNA

Xorijiy mamlakatlarda sun'iy intellektni huquqiy tartibga solish tajribasi: eng yaxshi amaliyotlar sharhi

55 MAMANAZAROV SARDOR SHUXRATOVICH

Biotexnologiya obyektlarining fuqarolik-huquqiy tabiati va xususiyatlari: nazariy-huquqiy tahlil

67 ABDUGAFFAROV DAVRONBEK DILSHOD O'G'LI

Xalqaro tijorat shartnomalarida huquqni tanlash: raqamli tijoratda aniq ifodalangan va ifodalanmagan shakllar

75 ALLAKULIYEV MIRJALOL DAVRONBEKOVICH

Delikt huquqida shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish: ularga noto'g'ri ishlov berilganligi va chiqib ketganligi uchun kompensatsiya

12.00.04 – FUQAROLIK PROTSESSUAL HUQUQI. IQTISODIY PROTSESSUAL HUQUQI. HAKAMLIK JARAYONI VA MEDIATSIYA

84 ABDUSAMATOV NURULLO QOBILJON O'G'LI

Uy-joy qurilish shartnomalaridan kelib chiqadigan fuqarolik sud nizolarida isbotlash jarayoni va dalillarning huquqiy ahamiyati

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

94 OTAMIRZAYEV OYBEK MURODULLO O'G'LI

Yer osti suvlarining huquqiy muhofazasi – dolzarb ekologik masala

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

100 KARAKETOVA DILNOZA YULDASHEVNA

Ayb uchun javobgarlik prinsipi va jinoyat subyekti

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA
SUD EKSPERTIZASI

109 SULTONOVA LOBAR MAMARAYIM QIZI

Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikiston jinoyat-protsessual qonunchiligida ekstraditsiya:
qiyosiy tahlil

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

122 USMANOVA SURAYYO BULTAKOVNA

Jahon Savdo Tashkiloti doirasida turizm xizmatlari bozorining huquqiy tartibga solinishi

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА.
ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

11 ХАЙДАРОВА МАРЖОНА ОЛИМ КИЗИ

Анализ понятия трансформации государственной правовой политики

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО.
ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

20 САФАРОВ ДЖАХОНГИР ИСМОИЛОВИЧ

Парламент Нового Узбекистана: современное состояние и перспективы развития

34 ЁКУБОВА УМИДАХОН МАЪСУДЖОН КИЗИ

Системные меры по обеспечению безопасности педиатрических лекарственных средств: юридические аспекты и международная практика

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО.
СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

43 ХУРСАНОВ РУСТАМ ХОЛМУРАДОВИЧ, АБДАЛИМОВА ДАРЬЯ ОДИЛОВНА

Опыт правового регулирования искусственного интеллекта в зарубежных странах: обзор лучших практик

55 МАМАНАЗАРОВ САРДОР ШУХРАТОВИЧ

Гражданско-правовая природа и особенности биотехнологических объектов: теоретико-правовой анализ

67 АБДУГАФФАРОВ ДАВРОНБЕК ДИЛШОД УГЛИ

Выбор права в международных коммерческих договорах: подразумеваемый и явный выбор в цифровой торговле

75 АЛЛАКУЛИЕВ МИРЖАЛОЛ ДАВРОНБЕКОВИЧ

Защита персональных данных в деликтном праве: компенсация за их неправомерную обработку и утечку

12.00.04 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. ЭКОНОМИЧЕСКОЕ
ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. АРБИТРАЖ И МЕДИАЦИЯ

84 АБДУСАМАТОВ НУРУЛЛО КОБИЛЖОН УГЛИ

Процесс доказывания и юридическое значение доказательств в гражданских судебных спорах, возникающих из договоров жилищного строительства

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО.
ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

94 ОТАМИРЗАЕВ ОЙБЕК МУРОДУЛЛО УГЛИ

Правовая охрана подземных вод – актуальная экологическая проблема

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

100 КАРАКЕТОВА ДИЛЬНОЗА ЮЛДАШЕВНА

Принцип ответственности за вину и субъект преступления

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА,
ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

109 СУЛТОНОВА ЛОБАР МАМАРАЙИМ КИЗИ

Экстрадиция в уголовно-процессуальном законодательстве Казахстана, Кыргызстана и Таджикистана: сравнительный анализ

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

122 УСМАНОВА СУРАЙЁ БУЛТАКОВНА

Правовое регулирование рынка туристических услуг в рамках Всемирной торговой организации

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

11 **KHAYDAROVA MARJONA OLIM KIZI**

Analysis of the concept of the transformation of state legal policy

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

20 **SAFAROV DJAKHONGIR ISMOILOVICH**

The parliament of New Uzbekistan: current state and future prospects

34 **YOQUBOVA UMIDAKHON MASUDJON KIZI**

Systemic measures for ensuring the safety of paediatric medicines: legal aspects and international practice

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

43 **KHURSANOV RUSTAM KHOLMURADOVICH, ABDALIMOVA DARYA ODILOVNA**

Experience of legal regulation of artificial intelligence in foreign countries: a review of best practice

55 **MAMANAZAROV SARDOR SHUKHRATOVICH**

Civil-legal nature and characteristics of biotechnology objects: theoretical and legal analysis

67 **ABDUGAFFAROV DAVRONBEK DILSHOD UGLI**

Choice of law in international commercial contracts: tacit and express choice in digital trade

75 **ALLAKULIYEV MIRJALOL DAVRONBEKOVICH**

Protection of personal data in tort law: compensation for improper processing and leakage

12.00.04 – CIVIL PROCEDURAL LAW. ECONOMIC PROCEDURAL LAW. ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

84 **ABDUSAMATOV NURULLO KOBILJON UGLI**

The evidentiary process and the legal significance of evidence in civil litigation arising from housing construction contracts

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

94 **OTAMIRZAEV OYBEK MURODULLO UGLI**

Legal protection of groundwater is a current environmental issue

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

100 **KARAKETOVA DILNOZA YULDASHEVNA**

The principle of responsibility for guilt and the subject of the crime

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE**109 SULTONOVA LOBAR MAMARAYIM KIZI**

Extradition in the criminal procedural legislation of Kazakhstan, Kyrgyzstan, and Tajikistan:
comparative analysis

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

122 USMANOVA SURAYYO BULTAKOVNA

Legal regulation of tourism services market within the framework of the World Trade Organization

Kelib tushgan / Получено / Received: 15.09.2025
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 15.10.2025
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 27.10.2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.5./KKPJ9003

UDC: 342.2(045)(575.1)

“DAVLAT HUQUQIY SIYOSATI TRANSFORMATSIYASI” TUSHUNCHASI TAHLILI

Xaydarova Marjona Olim qizi,

Toshkent davlat yuridik universiteti mustaqil izlanuvchisi,

Toshkent davlat transport universiteti

“Xalqaro ommaviy huquq” kafedrası o‘qituvchi assistenti

ORCID: 0009-0004-9845-850X

e-mail: marjonkhaydarova3004@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada “davlat huquqiy siyosati transformatsiyasi” tushunchasining nazariy jihatlarini, uning davlat boshqaruvidagi o‘rni va funksional ahamiyati, shuningdek, davlat huquqiy siyosati bilan bog‘liqligi har tomonlama tahlil qilingan. Tadqiqot predmeti sifatida transformatsiya jarayonining davlat huquqiy siyosatidagi o‘rni yoritiladi. Muallif huquqiy siyosat transformatsiyasi yo‘nalishlarini ikki tarmoqqa – progressiv va responsiv yondashuvlar hamda demokratik va inson huquqlari tamoyillari asosidagi yo‘nalishlarga ajratib ko‘rib chiqadi. Metodologik asos sifatida tizimli, mantiqiy va tahliliy yondashuv usullari qo‘llangan. Maqolada, xususan, davlat huquqiy siyosati transformatsiyasining asosiy yo‘nalishlari batafsil tahlil etilib, bu borada bir qator olimlarning ilmiy izlanishlari tahlil manbasi sifatida olingan hamda ularning fikr va qarashlari keltirilgan. Tadqiqot xulosalarida huquqiy siyosat transformatsiyasining o‘ziga xos jihati huquqiy hujjatlar, davlat boshqaruvi funksiyalari hamda zamonaviy axborot texnologiyalarining uyg‘unligida namoyon bo‘lishi ta’kidlangan. Ushbu yondashuvlar huquqiy siyosat transformatsiyasini mustaqil va yetakchi huquqiy yo‘nalishga aylantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, davlat huquqiy siyosati transformatsiyasi jarayonida yuzaga kelayotgan muammo va kamchiliklar chuqur o‘rganilib, ularni amaliy bartaraf etish bo‘yicha bir qator taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: huquqiy siyosat, transformatsiya, davlat huquqiy siyosati transformatsiyasi, raqamlashtirish, jamoatchilik nazorati, inklyuzivlik, institutsional-huquqiy tartib

АНАЛИЗ ПОНЯТИЯ ТРАНСФОРМАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРАВОВОЙ ПОЛИТИКИ

Хайдарова Маржона Олим кизи,

самостоятельный соискатель Ташкентского

государственного юридического университета,

ассистент преподавателя кафедры «Международное публичное право»

Ташкентского государственного транспортного университета

Аннотация. В данной статье всесторонне анализируются теоретические аспекты понятия «трансформация государственной правовой политики», его место и функциональное значение в системе государственного управления, а также взаимосвязь с общей правовой политикой государства. В качестве предмета исследования рассматривается роль процесса трансформации

Kelib tushgan / Получено / Received: 18.09.2025
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 08.10.2025
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 27.10.2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.5./VUHK2175

UDC: 349.6(045)(575.1)

YER OSTI SUVLARINING HUQUQIY MUHOFAZASI – DOLZARB EKOLOGIK MASALA

Otamirzayev Oybek Murodullo o'g'li,
Toshkent davlat yuridik universiteti
Ekologiya huquqi kafedrası o'qituvchisi
ORCID: 0009-0003-6947-3949
e-mail: otamirzaev2107@gmail.com

Annotatsiya. Yer osti suvlarining ekologik ahamiyati uning boshqa tabiat obyektlari bilan muvozanatini ta'minlashda, ekologik qoidalarining iqtisoddan muhimligi, inson hayoti va kundalik turmush tarzida suvning muhim o'ringa ega ekanligini ko'rishimiz mumkin. Tadqiqotda yer osti suvlarining muhimligi, ularni boshqa tabiiy resurslar: yer osti, suv va tuproq bilan bog'liqligi ochib berilgan. Ushbu maqolada yer osti suvlaridan umumiy va maxsus yo'sinda foydalanishning huquqiy asoslari tahlil etilgan. Tadqiqotda statistik, qiyosiy-huquqiy, tarixiy-huquqiy va empirik tahlil metodlaridan foydalanilgan holda Buyuk Britaniya, Rossiya, Armaniston va boshqa yirik yurisdiksiyalar amaliyoti o'rganildi. Natijada yer osti suvlari bilan bog'liq munosabatlarda resurslarni boshqarish tizimini takomillashtirish, aholi va iqtisodiyot tarmoqlari ehtiyojlari uchun yer osti suvlaridan oqilona foydalanilishini ta'minlash, suvlarning zararli ta'sirining oldini olish hamda uning oqibatlarini bartaraf etishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirish talab etilmoqda. Ilgari o'tkazilgan tadqiqotlardan aniqlanishicha, yer osti suvlari ham ijtimoiy, ham iqtisodiy, ham ekologik masalalar bilan bog'liqligi hamda bu sohadagi bilim va axborotlarning cheklanganligi, buning oldini olishda yagona ma'lumotlar platformasini tashkil etgan holda, ekologik ofat, favqulodda vaziyatlarda aniq, ishonchli ma'lumotlardan birgalikda foydalanish zarurdir. Maqolada bu masalalarning O'zbekiston Respublikasi qonunchiligidagi huquqiy holati va uni yaxshilash bo'yicha takliflar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ruxsatnoma, muzliklar, iqlim o'zgarishi, umumiy va maxsus foydalanish, ekotizim

ПРАВОВАЯ ОХРАНА ПОДЗЕМНЫХ ВОД – АКТУАЛЬНАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Отамирзаев Ойбек Муродулло угли,
преподаватель кафедры «Экологическое право»
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. Экологическое значение подземных вод проявляется в обеспечении их баланса с другими природными объектами, а также в осознании того, что экологические принципы имеют приоритет над экономическими интересами, поскольку вода играет жизненно важную роль в существовании человека и его повседневной деятельности. В исследовании раскрыта взаимосвязь подземных вод с другими природными ресурсами – недрами, поверхностными водами и почвой, а также проанализированы правовые основы общего и специального пользования подземными водами. В ходе исследования, с применением статистического,

сравнительно-правового, историко-правового и эмпирического методов анализа, изучен опыт Великобритании, России, Армении и других ведущих юрисдикций. Результаты анализа показали, что в сфере регулирования отношений, связанных с подземными водами, посредством проведения широкомасштабных реформ необходимы: совершенствование системы управления водными ресурсами, обеспечение рационального использования подземных вод для нужд населения и отраслей экономики, предупреждение их вредного воздействия и устранение последствий загрязнения. Проведённые ранее исследования подтверждают, что подземные воды имеют социальное, экономическое и экологическое значение, при этом уровень знаний и доступ к информации в этой области остаются ограниченными. Учёные подчёркивают необходимость создания единой информационной платформы, которая обеспечивала бы достоверный и оперативный обмен данными в условиях экологических катастроф и чрезвычайных ситуаций. В настоящей статье также проанализирован правовой статус подземных вод применительно к законодательству Республики Узбекистан и выдвинуты предложения по совершенствованию национального регулирования в данной сфере.

Ключевые слова: разрешение, ледники, изменение климата, общее и специальное водопользование, экосистема

LEGAL PROTECTION OF GROUNDWATER IS A CURRENT ENVIRONMENTAL ISSUE

Otamirzaev Oybek Murodullo ugli,

Lecturer at the Department of Environmental Law,
Tashkent State University of Law

Abstract. We can see that the ecological importance of groundwater lies in ensuring its balance with other natural objects, that environmental regulations are more important than economics, and that water plays an important role in human life and daily lifestyle. The study reveals the importance of groundwater and its connection to other natural resources: groundwater, water, and soil. This article analyzes the legal framework for the general and special use of groundwater. The study examines the practice of the United Kingdom, Russia, Armenia, and other major jurisdictions using statistical, comparative legal, historical legal, and empirical analysis methods. As a result, there is a need to implement large-scale reforms aimed at improving the system of resource management in relations related to groundwater, ensuring the rational use of groundwater for the needs of the population and economic sectors, and preventing the harmful effects of water and eliminating its consequences. As previously conducted research has shown that groundwater is associated with social, economic, and environmental issues, as well as limited knowledge and information in this area, and to prevent this, it is necessary to create a unified information platform and jointly use accurate, reliable information in cases of ecological disasters and emergencies. The article analyzes the legal status of these issues in the legislation of our Republic and offers suggestions for its improvement.

Keywords: permit, glaciers, climate change, general and special use, ecosystem

Kirish

Bugungi kunda ekologik muammolar har bir jamiyat oldida turgan va yechimini kuta-yotgan masalalardir. Ushbu muammolarni hal qilish nafaqat ijobiy ekologik ta'sirga ega, balki ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va huquqiy jihatdan jamiyat taraqqiyotiga muhim qadamlar hisoblanadi. Ekologiya hozirgi zamonning

keng ko'lamdagi ijtimoiy muammolaridan biri bo'lib, uni hal etish barcha xalqlarning manfaatlariga mos bo'lib, sivilizatsiyaning hozirgi kuni va kelajagi ko'p jihatdan ana shu muammolarning hal etilishiga bog'liqdir. Shundan kelib chiqqan holda aytish mumkinki, davlatning keyingi taraqqiyoti bevosita ekologik muammolarni qay darajada hal

qilganiga qarab belgilanadi va fuqarolarning ekologik huquqlarini to'laqonli ta'minlashning garovidir.

Global iqlim o'zgarishi natijasida so'nggi 50–60 yil ichida Markaziy Osiyodagi muzliklar maydoni taxminan 60 foizga qisqardi. Prognozlariga ko'ra, haroratning ko'tarilishi muzliklar hajmining 50 foizga qisqarishiga olib keladi. Taxminlarga qaraganda, 2050-yilga kelib Sirdaryo havzasidagi suv resurslari 5 foizga, Amudaryo havzasidagi suv resurslari esa 15 foizga qisqaradi. Agar 2015-yilgacha O'zbekistonda umumiy suv tanqisligi 3 mlrd m³ dan ortiqni tashkil etgan bo'lsa, 2030-yilga kelib 7 mlrd m³, 2050-yilga kelib esa 15 mlrd m³ ga yetishi mumkin. Mamlakatimizda yer osti suvlarining umumiy zaxirasi 31,2 mlrd kub metrni tashkil etib, uning 47,2 foizi Amudaryo havzasiga, 52,8 foizi esa Sirdaryo havzasiga to'g'ri keladi (Amanov et al., 2023).

Yer osti suvlari yer qa'riining bir qismi bo'lganligi sababli, suvlar, yer, yer osti suvlaridan foydalanish va ularni muhofaza qilish bilan bog'liq munosabatlar, xususan, tog'kon, suv va yer huquqi sohalarini huquqiy tartibga solish predmeti hisoblanadi. Qiyosiy huquqiy jihatdan tahlil qiladigan bo'lsak, bir tomondan, yer osti suvlarini huquqiy tartibga solishda alohida tabiiy resurslardan foydalanish va muhofaza qilishni huquqiy tartibga solishning o'ziga xos xususiyatlariga asoslangan tabaqalashtirilgan yondashuv qo'llanadi. Boshqa tomondan, barcha tabiiy komponentlar o'zaro bog'liq bo'lib, ulardan birining doimiy ravishda ishlatilishi boshqasidan foydalanish va himoya qilishga ta'sir qiladi. Tog' jinslarining bir qismi sifatida yer osti suvlari yagona gidrotizimning bir qismi bo'lib qoladi (Pacheco, 2015); o'simliklar, tuproq va yer usti suvlarining holati yer osti suvlaridan foydalanish rejimiga bog'liq (Sophocleous, 2002). Tizimli o'rganish niqtayi nazaridan, yer osti suvlari tabiiy komponent bo'lganligi sababli, yer osti suvlarini huquqiy tartibga solish ham kompleks yondashuvga

asoslanadi. Yer osti suvlaridan foydalanish va muhofaza qilishni huquqiy tartibga solishning kompleks va tabaqalashtirilgan yondashuvlarini bir vaqtning o'zida qo'llash atrof-muhitni muhofaza qilishning boshqa tarkibiy qismlari orasida yer osti suvlarining rolini yaxshiroq tushunishga, yer osti suvlaridan foydalanish va ularni muhofaza qilishni huquqiy tartibga solish muammolarini ilmiy tadqiq etish usullarini ko'paytirishga imkon beradi (Conti & Joyeeta, 2014). Shunday qilib, kompleks yondashuv tabiatda yer osti suvlaridan foydalanish bilan bog'liq jarayonlarni tizimli tahlil qilish va tegishli huquqiy tartibga solishni qonunchilikda mustahkamlash imkonini beradi. O'z navbatida, tabaqalashtirilgan yondashuv tartibga solinadigan ijtimoiy munosabatlar sohasini batafsilroq tushunish imkonini beradi.

Asosiy qism

Yongwang Zhang tomonidan ta'kidlanishi-cha, yer osti suvlarining kamayishi natijasida cho'llanish jarayonining xavfli oqibatlariga alohida e'tibor qaratish zarur deb hisoblaydi. Uning fikricha, qurg'oqchilikdan keyin tabiiy suv manbalari tiklanmaydi, chunki tuproqning suvni ushlab turish qobiliyati kamaydi (Zhang et al., 2024). Shunday ekan, agar kelajakda odamlar suv resurslaridan foydalanish usullarini tubdan o'zgartirmasa, vaziyat yanada yomonlashishi mumkin.

Ma'lumotlarga ko'ra, agar muzliklarning hozirgi erish sur'ati davom etsa, XXI asr oxiriga kelib ular ko'plab mintaqalarda umuman yo'qolishi mumkin. BMT ma'lumotlariga ko'ra, muzliklar dunyodagi chuchuk suv zaxiralarining taxminan 70 foizini tashkil etadi. Ular barqaror iqlim sharoitida deyarli erimaydi, ammo inson faoliyati tufayli yuzaga kelgan global isish ularning tez erishini keltirib chiqarmoqda.

Horst Rittel and Melvin Webber yer osti suvlari haqida "yer osti suvlari ham ijtimoiy, ham iqtisodiy, ham ekologik masalalar bilan bog'liqligi hamda bu sohada bilim va axborotlarning cheklanganligi sohani tartibga

solishda va uni muhofaza qilishda qator to'siqliklarga olib kelishi"ni ta'kidlagan (Hug-gins, 2023).

Kerstin Meshlemning (2016) fikriga ko'ra, yer osti suvlaridan foydalanish va muhofaza qilishni xalqaro tartibga solishning asosiy yo'nalishi aholi salomatligini muhofaza qilish hamda ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa jiddiy ekologik maqsadlarga erishish bo'lishi kerak, shuningdek, yer osti suvlari ekotizimiga zararli antropogen ta'sirlarni minimallashtirish nazarda tutiladi.

Yer osti suvlaridan foydalanish va ularni muhofaza qilishni huquqiy tartibga solishning rivojlanishi ekologik huquq rivojlanishining ko'rsatkichidir, chunki u umuman tabiiy obyektlarning rivojlanish qonuniyatlarini tushunishga yordam beradi (Griebler, 2023). Shu bilan birga, yer osti suvlarini o'rganish yer qa'ri, suv, yer kabi tabiiy komponentlardan ularning o'zaro aloqadorligi nuqtayi nazaridan foydalanishga nisbatan ijtimoiy munosabatlarning yangi sohalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Yuqoridagi olimlarning fikrlaridan xulosa kelsak, yer osti suvlari bioxilma-xillik zanjirining ajralmas bir bo'lagidir (Younger, 2009; Bierkens & Yoshihide, 2019). Suv mavjud bo'lmagan yerda hayot bo'lmagani kabi insonlar ham suvlik darajasi yuqori, ekologik vaziyati yaxshi yerlarda yashashga intilishadi. Yer osti suvini muhofaza qilish insoniyat oldida turgan muhim vazifalardan biridir. U bilan bog'liq munosabatlarni to'g'ri yo'lga qo'yish orqali kelajagimizni kafolatlaymiz.

Keyingi yillarda respublikada ishbilarmonlik va investitsiya muhitini tubdan yaxshilash, ortiqcha byurokratik to'siqlarni bartaraf etish, eskirgan, zamon talablariga mos kelmaydigan tartib-taomillarni takomillastirish borasida izchil chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Litsenziyalash va ruxsat berish tartib-taomillarini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 6044-sonli Farmonining 5-ilovasida litsenziya

va ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni olish tartib-taomillarini yanada qisqartirish va soddalashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar ro'yxati qatorida Yer osti suvlariga quduqlarni burg'ulash uchun ruxsatnoma olish, ya'ni yer osti suv resurslaridan maxsus foydalanishga ruxsatnoma berish bilan faoliyati birlashtirilganligi va bunda ruxsat berishga maxsus vakolatli davlat organi etib O'zbekiston Respublikasi Tog'-kon va geologiya vazirligi belgilangan. Ushbu farmonga qadar Yer osti suvlaridan maxsus foydalanganlik uchun ruxsatnoma Ekologiya vazirligi, yer osti suvlariga quduqlarni burg'ulash uchun ruxsatnoma esa Kon va geologiya vazirligi tomonidan berilgan edi. Prezident farmoni bilan ushbu ikki yo'nalishda ruxsatnomalar berish O'zbekiston Respublikasi Tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi huzuridagi "Yer qa'ridan foydalanish markazi" davlat muassasasi vakolatiga berildi.

Shu o'rinda tabiiy resurslardan umumiy va maxsus foydalanish turlarini bir-biridan ajratish maqsadga muvofiqdir. O'zbekiston Respublikasining "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi 754-XII-sonli Qonuniga ko'ra, O'zbekiston Respublikasida tabiatdan umumiy tarzda va maxsus yo'sinda foydalaniladi.

Tabiatdan umumiy tarzda foydalanish fuqarolar tomonidan hayotiy zarur ehtiyojlarni qondirish uchun bepul tabiiy resurslarni ayrim foydalanuvchilarga birlashtirmay va hech qanday ruxsatnomalar bermay turib amalga oshiriladi (Otamirzayev, 2025).

Tabiatdan maxsus tarzda foydalanish tartibida korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolarga ishlab chiqarish va boshqa faoliyatni amalga oshirish uchun tabiiy resurslar haq olib maxsus ruxsatnomalar asosida egalik qilishga, foydalanishga yoki ijaraga beriladi. Yer osti suvlaridan foydalanishni shu ikki kategoriyaga bo'lib olamiz: umumiy va maxsus yer osti suvlaridan foydalanish. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yer osti suvlaridan foydalanishga oid ruxsat beruvchi hujjatlarni berish tartibini

yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori va unda berilgan ma'muriy reglament bilan yer osti suvlaridan umumiy va maxsus foydalanish doirasi belgilab berildi. Umumiy foydalanish – jismoniy shaxslar tomonidan chuqurligi 25 (yigirma besh) metr gacha bo'lgan quduqlardan sutkasiga 5 (besh) kub metr hajmdagi yer osti suvlaridan umumiy foydalanilganda tatbiq etilmaydi (bunda quduqda o'rnatilgan asbob-uskunalarining texnik quvvati ko'rsatkichlari asos qilib olinadi). Maxsus foydalanish – umumiy foydalanishga qo'yilgan limitlardan ortiqcha suvdan foydalanganlik va yuridik shaxslar tomonidan yer osti suvlaridan maxsus foydalanish va iste'mol qilish shaklidir.

Jadval

Jismoniy shaxslar tomonidan Yer qa'ri suvidan foydalanlik uchun ruxsatnoma olinmaydigan miqdor ko'rsatkichlari (davlatlar kesimida)

Davlatlar nomi	Ruxsatnoma olish talab etilmaydigan kunlik miqdor (m ³)
Angliya	20
Tojikiston	100
Qozog'iston	50
Rossiya	100
Hindiston	20 (bir oy uchun)
Uels	20
Qirg'iziston	100
Armaniston	5
O'zbekiston	5

Ushbu jadvaldan shuni ko'rishimiz mumkin, davlatlarning joylashuvi, hududlarning suvlilik darajasidan kelib chiqqan holda tabiatga qayta tiklanmaydigan darajada zarar yetkazmaslik doirasida belgilandi.

Yer osti suvlari sohasida munosabatlarining to'g'ri yo'lga qo'yilishida normativ-huquqiy hujjatlarni mukammal ishlab chiqish zarur (Narzullaev, 2021). Biroq kollizion

holatlar ham uchrab turibdi. Masalan, O'zbekiston Respublikasi Suv kodeksining 57-moddasi 3-qismida "Tasdiqlanmagan zaxiralardagi foydalanishga yaroqli bo'lgan yer osti suvlaridan foydalanishda guruhli suv olish inshootlari uchun suvdan maxsus foydalanish uchun ruxsatnoma ikki yildan ko'p bo'lmagan muddatga beriladi" deb belgilangan bo'lishiga qaramay, Kodeksning 143-moddasi bilan ishga tushirish taqiqlangan holatlar qatorida "yer osti suv zaxiralari tasdiqlanmagan guruhli suv olish inshootlarini, shuningdek, mineral va termal suv quduqlarini" belgilab qo'yilgan. Bu esa yer osti suvlari muhofazasida tushunmovchiliklarga, huquqbuzarliklarga olib kelishi mumkin.

Xulosa

Birinchidan, yer osti suvlarini nazorat qilish murakkabligi, ulardagi huquqbuzarliklarni ochish jihatidan qiyinligini hisobga olgan holda fuqarolarga bu turdagi suvlarning muhimligi, ahamiyati haqida ko'proq tushuntirishlar berish orqali fuqarolarning ekologik huquqiy madaniyatini oshirish birlamchi vazifalardan hisoblanadi.

Ikkinchidan, ko'plab mamlakatlarda yer osti suv resurslari haqida joriy ma'lumotlarni aniqlash yuzasidan zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va sohadagi ilg'or loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashga kam e'tibor qaratilmoqda. Bu esa kelayotgan ekologik zararlarning oldindan olish va ularga qarshi samarali kurashishda yetarli natija bermayotganligini ko'rishimiz mumkin.

Uchinchidan, hududlarda yer osti suvlarning joylashish chuqurlik darajasi turlicha bo'lib, umumiy foydalanish holatlarida yer osti suvlari chuqurlik darajasiga emas, foydalanish miqdoriga e'tibor qaratish zarur.

To'rtinchidan, yer osti suvlari bilan bog'liq munosabatlar ko'proq tog'-kon sohasi munosabatlari yaqinligini hisobga olgan holda, ularni tartib solish vazifasini yer qa'ri bilan bog'liq ishlarni amalga oshiruvchi davlat organlari va tashkilotlariga yuklatish maqsadga muvofiq bo'lar edi.

REFERENCES

1. Amanov, B., Uljayev, F., & Jumaniyazova, N. (2023). Assessment and forecast of water resources use in Uzbekistan. *E3S Web of Conferences* (vol. 452). EDP Sciences.
2. Babiker, I. S., Mohamed, A. M., & Tetsuya, H. (2007). Assessing groundwater quality using GIS. *Water Resources Management*, 21(4), 699–715.
3. Bierkens, M. F., & Yoshihide, W. (2019). Non-renewable groundwater use and groundwater depletion: a review. *Environmental Research Letters*, 14(6).
4. Conti, K. I., & Joyeeta G. (2014). Protected by pluralism? Grappling with multiple legal frameworks in groundwater governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 11, 46.
5. Griebler, Ch., et al. (2023). Legal frameworks for the conservation and sustainable management of groundwater ecosystems. *Groundwater Ecology and Evolution*, 551–571.
6. Huggins, X., et al. (2023). Groundwater connections and sustainability in social-ecological systems. *Groundwater*, 61(4), 463–478.
7. Kerstin, M. (2016). Groundwater Governance: The Role of Legal Frameworks at the Local and National Level – Established Practice and Emerging Trends. *MDPI*, 8(8), 347. <https://www.mdpi.com/2073-4441/8/8/347>
8. Motlagh, A., Mohaghegh, Z. Y., & Humayra, S. (2020). *Groundwater quality. Water Environment Research*, 92(10), 1649–1658.
9. Narzullaev, O. Kh. (2021). Protection of Biological Resources and Problems of Legal Regulation of the use of Biodiversity. *The American Journal of Political Science Law and Criminology*, 3(02), 1–6.
10. Otamirzayev, O. (2025). Yer osti suvlari holatida huquqiy bir nazar [A legal perspective on groundwater]. *Proceedings of the Republican Scientific and Practical Conference on the topic of New Age Science: Innovative Ideas and Solutions for Humanity* (vol. 1(1), pp. 70–73).
11. International Institute for Sustainable Development. (2023). National report on the state of the environment: Uzbekistan (p. 122).
12. Pacheco, F. A. (2015). Regional groundwater flow in hard rocks. *Science of the Total Environment*, 506, 182.
13. Sophocleous, M. (2002) Interactions between groundwater and surface water: the state of the science. *Hydrogeology*, 10, 55.
14. Younger, P. L. (2009). *Groundwater in the environment: an introduction*. John Wiley & Sons Publ.
15. Zhang, Y., et al. (2024). Assessing the change in soil water deficit characteristics from grassland to forestland on the Loess Plateau. *Scientific Reports* (vol. 11(1), p. 5).

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-YIL 5-SON

VOLUME 5 / ISSUE 5 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.5.